

SERRA D'OR

DOSSIER «ROBOTS, CÍBORGS, POSTHUMANS» VÍCTOR MARTÍNEZ-GIL, INÈS MACPHERSON,
JAUME CREUS, ARES CUCURELL, A. MUNNÉ-JORDÀ, JOAQUIM NOGUERO

ENTREVISTA «GEMMA MARFANY» CRISTINA JUNYENT COMIC «CHRIS WARE» FÈLIX EDO TENA

LLETRES «JOAN DE SAGARRA» JOAQUIM ROGLAN, NARCÍS GAROLERA

CINEMA «CELIA RICO» ARNAU MARTÍN – «JAUME CLARET MUXART» TARIQ PORTER

AVALUACIÓ DE L'AULA

Una ressenya de PERE GUIXÀ

Damià Bardera. *Incompetències bàsiques*. Pòrtic, Barcelona, 2024.

L'escriptor i professor d'institut Damia Bardera (Viladamat, 1982) va publicar ara fa un any aquest llibre que ha sacsejat la comunitat educativa. A cavall del dietari, la narració i l'assaig, *Incompetències bàsiques* és un llibre a repel, que posa el focus en un sistema educatiu i una societat que no perceben que en el que passa a les aules ens hi juguem el futur.

El llibre mostra d'entrada la dificultat de tractar amb molts alumnes, sovint excessivament blindats pels pares o per l'Administració. Ser professor ha perdut valor social, però alhora ha fet que s'hi hagi accedit sense vocació. El llibre, en tot cas, és una defensa oberta del docent, en bona part conscient de la responsabilitat ètica d'aquesta feina. La defensa del professorat es fa molt visible en indicar la desconexió entre els qui decideixen les directrius educatives i els qui són dia a dia a les aules.

Bardera assenyala aquí i allà la praxi desregularitzada, purament neoliberal, d'algunes instàncies, així com la deslleialtat cap a la societat en no exigir coneixements quan es donen títols a molts alumnes. És que potser hi ha algun interès que les capes baixes i mitjanes tinguin una formació deficient?, conjecturava en una entrevista.

No és admissible que els professors, a més de mestres, hagin

de ser educadors socials, psicòlegs i fins i tot animadors culturals. Al capdavall, ens diu Bardera, l'Administració educativa no ha estat prou atenta a entendre els canvis de la societat de les darreres dècades. Ni a posar-hi prou recursos econòmics.

L'educació contínua exigida als docents s'ha manifestat en uns cursos que apellen sovint a qüestions pintoresques que donen punts per al currículum, així com molta metodologia ha quedat en el vague postulat d'educar per a la vida. Bardera no s'està de reprovar certa mentalitat funcionarial, si bé en els departaments educatius molt sovint hi opera el simple interès polític.

L'escola inclusiva, ben lloable, només tapa forats com bonament pot i al capdavall rebaixa l'excel·lència. L'atenció a la diversitat eixampla la pedagogia fins a límits inabastables, si bé existeix l'esforç del docent per aplicar-la. L'excés de burocratització no és sinó la mostra de com el professor s'ha d'adaptar a l'hermetisme institucional. Enmig d'aquest panorama, hi ha algunes associacions o fundacions privades —convidades d'excepció— a les quals es demana que actuïn amb més transparència.

El darrer informe PISA indica que el problema a l'escola hi és i que el malestar s'ha estès per tots els agents, però sobretot pels professors, que són els qui han de dur a terme una feina que sovint els porta al límit. Bardera bandeja la idea que l'escola catalana és sempre a l'avantguarda, busca camins

pragmàtics i eficaços, exemplifica amb l'absurd... I és que, es miri per on es miri, el professor sempre topa amb tripijocs del llenguatge que encobreixen o edulcoren la realitat. La titulació pedagògica, la metacognició o les competències transversals apunten cap a aquesta ocultació.

Hi haurà qui pensi que l'autor només mostra allò que no funciona. El fet és que en el debat públic d'aquest darrer any no hi ha hagut gaires veus que parlessin des d'una posició diguem-ne integrada. Bardera mostra també algunes possibles solucions, en què caldria redefinir el paper del docent i sobretot prestigiar-lo. La recuperació de l'autoritat i el respecte —ja sigui des de les famílies com des de l'alumnat i el Departament d'Educació— és un eix fonamental perquè l'escola torni a ser transformadora.

De llibres com aquest n'hi ha hagut abans i segurament n'hi haurà més d'aquí a uns anys. Bardera ens explica que fa una dècada, quan va voler ser professor d'institut, molts coneguts van intentar dissuadir-lo amb tota mena d'arguments. Ell va tirar pel dret, perquè sempre li ha agradat rebre classes i impartir-ne, i perquè al capdavall no costa gens contribuir una mica a redreçar el sistema. El llibre present és aquesta contribució. A repel, com dèiem.